

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie z odwołania K.K.

od decyzji Prokuratora Generalnego nr [...] z dnia 24 kwietnia 2023 r. w przedmiocie odmowy wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska prokuratora,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 6 września 2023 r.

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 października 2022 r., I NO 48/21, Sąd Najwyższy uchylił decyzję Prokuratora Generalnego z 17 maja 2021 r. w przedmiocie odmowy wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska prokuratora przez K.K.

Decyzją z 24 kwietnia 2023 r. Prokurator Generalny, działając na podstawie art. 127 § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. 2022, poz. 1247 ze zm., dalej: „Prawo o prokuraturze” lub „p.p.”) w zw. z art. 69 § 1 p.u.s.p., nie wyraził zgody na dalsze zajmowanie stanowiska prokuratora przez K.K. (dalej: „skarżący”).

Skarżący złożył odwołanie od ww. decyzji, zarzucając naruszenie:

a) prawa procesowego, a mianowicie art. 398²⁰ zd. pierwsze k.p.c. poprzez nieuwzględnienie wykładni prawa dokonanej w sprawie przez Sąd Najwyższy, wyrażonej w postanowieniu z 5 października 2022 r.,

I NO 48/21, dotyczącej konieczności oparcia decyzji Prokuratora Generalnego zarówno na okolicznościach obiektywnych, jak i okolicznościach subiektywnych, dotyczących osoby odwołującego się, które to uchybienie miało wpływ na wynik sprawy, albowiem skutkowało naruszeniem:

b) prawa materialnego, a mianowicie art. 127 § 2 p.p. poprzez niewłaściwe jego zastosowanie, skutkujące niewyrażeniem zgody na dalsze wykonywanie obowiązków prokuratora po ukończeniu 65 roku życia, mimo niedokonania ustaleń faktycznych dotyczących interesu służby prokuratorskiej z uwzględnieniem przesłanek odnoszących się do skarżącego.

W uzasadnieniu odwołania skarżący przedstawił argumenty na poparcie podniesionych zarzutów.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy Prokuratorowi Generalnemu do ponownego rozpoznania.

Prokurator Generalny w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

1. Na mocy art. 127 § 1 p.p. do prokuratorów stosuje się odpowiednio przepisy art. 69-71, art. 73, art. 74, art. 76, art. 85 § 4, art. 94d-94g, art. 99-102 i art. 104 p.u.s.p., jeżeli przepisy Prawa o prokuraturze nie stanowią inaczej. Przewidziane w p.u.s.p. uprawnienia Krajowej Rady Sądownictwa i Ministra Sprawiedliwości przysługują w stosunku do prokuratorów Prokuratorowi Generalnemu, a uprawnienia kolegów i prezesów właściwych sądów – właściwym prokuratorom przełożonym.

Zgodnie z art. 127 § 2 p.p. prokurator może nadal zajmować stanowisko po ukończeniu 65. roku życia, jeżeli Prokurator Generalny na wniosek zainteresowanego prokuratora, po przedstawieniu zaświadczenia stwierdzającego, że jest on zdolny ze względu na stan zdrowia do pełnienia służby, oraz po zasięgnięciu opinii Prokuratora Krajowego, Krajowej Rady Prokuratorów

oraz właściwego prokuratora przełożonego, wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora.

2. Możliwość dalszego pozostawania na stanowisku prokuratora po ukończeniu 65 roku życia jest wyjątkiem od zasady, według której z dniem osiągnięcia określonego wieku prokurator przechodzi w stan spoczynku, uzasadnionym szczególnymi okolicznościami leżącymi po stronie prokuratora bądź mającymi oparcie w interesie służby (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2003 r., III AO 25/02; wyroki Sądu Najwyższego z: 16 września 2004 r., III PO 60/04; 22 lipca 2014 r., III PO 3/14 i 15 lipca 2015 r., III PO 3/15). Zgoda na dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora ma jedynie charakter fakultatywny i stanowi wyjątek od tej reguły warunkowany złożeniem wniosku. Zatem w przypadku powoływania się na szczególny interes prokuratora należy we wniosku wykazać konkretne powody, dla których jego dalsza służba jest celowa. W przypadku interesu służby, brany jest pod uwagę całokształt okoliczności związanych z organizacją prokuratury czy przydatnością konkretnego prokuratora (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2019 r., I NO 17/18). Prokurator Generalny, podejmując decyzję działa w ramach ustawowo przyznanego mu uznania. Przepis art. 127 § 2 p.p. posługuje się trybem warunkowym, „jeżeli Prokurator Generalny [...] wyrazi zgodę”, a nie zaś oznajmującym „wyraża zgodę”, co oznaczałoby związanie przy podejmowaniu decyzji.

Zgoda na dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora nie jest zatem na gruncie ustawy przedmiotem domniemania.

Decyzja Prokuratora Generalnego, choć podejmowana jest w ramach uznania, nie może być jednak podjęta dowolnie, bez uwzględnienia okoliczności przemawiających zarówno za, jak i przeciwko udzieleniu zgody na dalsze zajmowanie stanowiska prokuratora (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 10 kwietnia 2008 r., III PO 2/08; 15 lipca 2015 r., III PO 3/15; 10 stycznia 2019 r., I NO 17/18; 5 października 2022 r., I NO 48/21).

3. Prokurator Generalny, ponownie rozpoznając wniosek skarżącego odniósł się do okoliczności podniesionych w wyroku Sądu Najwyższego z 5 października 2022 r., I NO 48/21.

4. Niewątpliwie, ustawa Prawo o prokuraturze nie operuje żadnymi względami podmiotowymi, jako przesłankami mającymi obligować Prokuratora Generalnego do wydania decyzji o wyrażeniu zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora. Jedyna wyraźna przesłanka podmiotowa tj. zdolność do pełnienia obowiązków prokuratora ze względu na stan zdrowia, ma charakter negatywny. Wynika z tego, że orzeczenie lekarskie stwierdzające niezdolność do pełnienia służby ze względu na stan zdrowia powinno skutkować wydaniem decyzji o odmowie wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora. Zatem trafne jest zapatrywanie wyrażone w zaskarżonej decyzji, iż fakt, że stan zdrowia pozwala skarżącemu na dalsze pełnienie obowiązków zawodowych nie przesądza o możliwości dalszego zajmowania stanowiska prokuratora i jest niewystarczający do uwzględnienia takiego wniosku (decyzja, s. 6).

Prokurator Generalny ma również rację, że takich szczególnych okoliczności nie stanowią wiedza i doświadczenie skarżącego. Posiadanie znaczącego doświadczenia zawodowego jest wśród prokuratorów ubiegających się o taką zgodę zazwyczaj regułą, gdyż są to osoby, które kończą 65 rok życia (zob. odpowiedź na odwołanie, s. 3 *in principio*). Innymi słowy, wysoki poziom merytoryczny, zwłaszcza u prokuratora pod koniec drogi zawodowej, można uznać za okoliczność mieszczącą się w standardzie i niebędącą niczym nadzwyczajnym. Naturalne jest, że im więcej lat dana osoba pełni obowiązki prokuratora, tym większe ma doświadczenie. Sprowadza się to do typowego rozwoju zawodowego i związanego z tym nabywaniem doświadczenia. O ile więc przeciętny poziom merytoryczny prokuratora powinien przesądzać o niewyrażeniu zgody na dalszą jego służbę, o tyle wysoki poziom merytoryczny niczego jeszcze nie przesądza w zakresie treści decyzji co do pełnienia służby po ukończeniu 65. roku życia.

5. Zgodzić należy się ze stanowiskiem wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego z 5 października 2022 r., I NO 48/21, że w odniesieniu do zakresu okoliczności determinujących podjęcie decyzji w przedmiocie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora nie należy skupiać się wyłącznie na kryterium obiektywnym. Jednocześnie jednak Prawo o prokuraturze

nie wskazuje żadnych okoliczności podmiotowych, które obligowałyby Prokuratora Generalnego do wydania decyzji o wyrażeniu zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora.

Przypomnieć raz jeszcze należy, że zasadę stanowi przejście w stan spoczynku, zaś wyrażenie zgody na dalsze pełnienie służby przez prokuratora po ukończeniu 65. roku życia, jest wyjątkiem od reguły.

O ile więc Prokurator Generalny może uznać różne okoliczności podmiotowe za uzasadniające wydanie decyzji wyrażającej zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora, o tyle okoliczności takie nie stanowią podstawy do wykreowania prawa podmiotowego do uzyskania tej zgody, zawsze bowiem pozostaje ona w sferze uznania Prokuratora Generalnego. Prokurator ma jedynie prawo do złożenia wniosku, jednak nie rozciąga się ono już na pozytywne rozpatrzenie tego wniosku – uzyskanie decyzji wyrażającej zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska przez prokuratora. Stąd też niezasadne jest wyrażone w odwołaniu oczekiwanie wskazania przez Prokuratora Generalnego takich szczególnych okoliczności podmiotowych, które miałyby przesądzać o konieczności wyrażenia zgody na dalszą służbę (odwołanie, s. 5). Wręcz przeciwnie, jedynie przedmiotowo postrzegany interes służby ma znaczenie, zaś okoliczności podmiotowe mogą przemawiać dodatkowo za oceną wskazującą na to, że wyrażenie zgody leży w interesie służby.

6. Prokurator Generalny wskazał na obiektywne potrzeby zapewnienia etatów dla nowych kadr prokuratorskich, związane z uwzględnieniem pokoleniowej wymiany kadr prokuratorskich oraz podkreślił długofalowy interes służby. Chodzi tu zatem o potrzeby zapewnienia możliwości awansu zawodowego asesorum, które ściśle wiążą się ze zwalnianiem etatów w Prokuraturze Okręgowej (zob. decyzja, s. 6-7).

Zaskarżona decyzja pozostaje zatem racjonalna w świetle kategorii interesu służby i nie sposób zarzucać Prokuratorowi Generalnemu przekroczenia granic uznania, jakie mu przysługuje na gruncie art. 127 § 2 p.p.

7. Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 269) stosowanym *per analogiam*

w zw. z art. 127 § 1 p.p. i w zw. ze stosowanym wprost art. 127 § 4 p.p.
orzekł jak w sentencji.

[K.O.]

[ł.n]